

Postanowienie z dnia 19 czerwca 1998 r.

II UKN 105/98

Wszczynające postępowanie sądowe odwołanie od decyzji organu rentowego pełni rolę pozwu. Stąd też w sytuacji, gdy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona, sąd powinien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 KPC.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 1998 r. sprawy z wniosku Józefy P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o rentę rodzinną, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 13 listopada 1997 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 8 września 1997 r. [...] i odrzucić odwołanie wnioskodawczyni.

U z a s a d n i e n i e

Wnioskodawczyni Józefa P., jako rozwiedziona małżonka Antoniego P., złożyła w dniu 28 lutego 1997 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych-Oddziale w B. wniosek o przyznanie renty rodzinnej po zmarłym w dniu 27 września 1988 r. byłym mężu. Organ rentowy decyzją z dnia 6 marca 1997 r. wniosek powyższy załatwił odmownie po ustaleniu, że Józefa P. w chwili śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, nie miała także prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyrokiem lub ugodą sądową.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku oddalił odwołanie wnioskodawczynie od powyższej decyzji wyrokiem z dnia 8 września 1997 r. Sąd uznał za udowodnione, że małżeństwo wnioskodawczynie z Antonim P. zostało rozwiązane przez rozwód w 1965 r., jednakże w wyroku rozwodowym nie zostały orzeczone na jej rzecz alimenty od byłego męża. W 1986 r. Józefa P. wystąpiła z pozwem przeciwko byłemu mężowi - Antoniemu P. o alimenty na jej rzecz [...], jednak z uwagi na zgon pozwanego w trakcie toczącego się postępowania, zostało ono prawomocnie umorzony postanowieniem z dnia 10 listopada 1988 r. Józefa P., jak stwierdził Sąd, w dacie śmierci Antoniego P. była 23 lata po rozwodzie, nie pozostawała w związku z tym we wspólności małżeńskiej z nim i nie miała z jego strony ustalonych wyrokiem albo ugodą sądową alimentów. Powyższy stan faktyczny w zestawieniu z art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) nie daje podstawy do przyznania wnioskodawczynie dochodzonej renty rodzinnej. Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny w Białymstoku i wyrokiem z dnia 13 listopada 1997 r. oddalił apelację wnioskodawczynie od wyroku Sądu pierwszej instancji.

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją wnioskodawczynie i zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - wniosła o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania. W ocenie skarżącej, wnioskodawczynie miała prawo do alimentów na swoją rzecz od byłego męża, który był wyłącznie winnym rozkładu małżeństwa stron. „Fakt śmierci Antoniego P. nie zniwelował prawa do skutecznego ubiegania się o alimenty”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 393¹¹ KPC, Sąd Najwyższy rozpoznając kasację, bierze z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Oceniana sprawa jest dotknięta nieważnością postępowania, stosownie do art. 379 pkt 3 KPC, skoro o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczyła się i została prawomocnie osądzona sprawa wcześniej wszczęta. Już bowiem po umorzeniu przez Sąd Rejonowy w Szczecinie postępowania w sprawie o alimenty z powództwa wnioskodawczynie przeciwko jej byłemu mężowi Antoniemu P. (postanowieniem z dnia 10 listopada 1988 r. [...]), wystąpiła ona do organu rentowego o przyznanie jej renty rodzinnej

po zmarłym byłym mężu (wniosek z dnia 17 lutego 1989 r.). Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. z dnia 23 lutego 1989 r. wniosek ten załatwiony został odmownie, a odwołanie wnioskodawczynie od tej decyzji oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 11 maja 1989 r. [...]. Konsekwencją procesową tego wyroku korzystającego z powagi rzeczy osądzonej jest to, że nie jest dopuszczalne wszczęcie przed sądem postępowania w tym samym przedmiocie i między tymi samymi stronami. Odwołanie do Sądu Wojewódzkiego od decyzji organu rentowego wszczynające postępowanie sądowe pełni rolę pozwu, stąd też w sytuacji, gdy o to samo roszczenie, między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona, sąd winien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 KPC. O tożsamości przedmiotu sporu o rentę rodzinną po byłym mężu świadczy nie tylko tożsamość żądania zawarta we wniosku z dnia 17 lutego 1989 r. i we wniosku z dnia 28 lutego 1997 r., ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu, w tym brak prawa wnioskodawczynie do alimentów po byłym mężu potwierdzonego prawomocnym wyrokiem lub ugodą sądową (art. 41 ust. 3 ustawy o z.e.p.).

Z tych względów należało uchylić wydane w sprawie wyroki i odrzucić odwołanie na podstawie art. 393¹⁶ KPC.

Nie jest także uzasadnione zażalenie wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 grudnia 1997 r. [...] odrzucające jej „osobistą” kasację od wyroku tego Sądu z dnia 13 listopada 1997 r. Przepis art. 393² § 1 KPC wymaga by kasacja była wniesiona przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, stąd też kasacja „osobista” strony - jako niedopuszczalna - podlega odrzuceniu według art. 393⁵ KPC. Stanowisko Sądu drugiej instancji jest w związku z tym trafne, stąd zażalenie wnioskodawczynie, jako nieuzasadnione podlega oddaleniu po myśli art. 385 w związku z art. 397 i art. 393¹⁸ KPC.

=====